

Citaten- referenties

- p. 9-10 Herkomst citaat niet teruggevonden. Ginzburg ging ook uitgebreider in op de rol van het verhaal in de geschiedenis in Ginzburg, C. (1988). *Omweg als methode. Essays over verborgen geschiedenis, kunst en maatschappelijke herinnering*. Nijmegen: Uitgeverij Sun en in de inleiding op zijn klassieker Ginzburg, C. (1992). *De kaas en de wormen. Het wereldbeeld van een zestiende-eeuwse molenaar*. Amsterdam: Bakker.
- p. 17-18 Gaius Julius Caesar & Aulus Hirtius, Hunink, V. (vert.) (2018), p. 66.
- p. 34-35 Titus Livius, Van Katwijk-Knapp, F.H. & Van Rooijen-Dijkman, H.W.A. (vert.) (1997). *Zonen van Mars. De geschiedenis van Rome I-IX*. Amsterdam: Athenaeum – Polak & Van Genneep, p. 368-370.
- p. 36 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 188-189.
- p. 45 Vertaling overgenomen uit Praet (1997), p. 46.
- p. 46-47 Berings, G., Brosens, K., e.a. (2006). *Historia 2*. Kapellen: Uitgeverij Pelckmans, p. 117.
- p. 50 <https://eu.shreveporttimes.com/story/opinion/2018/06/12/migrants-sank-roman-empire-now-theyre-sinking-us/690658002/>, geraadpleegd op 23/08/2023.
- p. 53 Vertaling overgenomen uit Lamarcq, D., & Rogge, M. (1998), p. 60.
- p. 65 Lassaunières, G., & Mériaux C. (2015). De l'Antiquité au Moyen Âge: deux siècles de transition dans le nord de la Gaule (IVe-Ve s.). In: *Le haut Moyen Âge dans le nord de la France*, p. 23.
- p. 69 Vertaling overgenomen Nouwen (2006), p. 210.
- p. 70 Vertaling overgenomen uit van der Tuuk (2021), p. 22 en Lamarcq, D., & Rogge, M. (1998), p. 107.
- p. 71 Vertaling overgenomen uit Lendering, J., & Bosman, A. (2010), p. 259-260.
- p. 72 Vertaling overgenomen uit Lendering, J., & Bosman, A. (2010), p. 218.
- p. 93 Vertaling op basis van Harper (2017), p. 251.
- p. 93-94 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 275.
- p. 94 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 335.
- p. 96 <https://www.paroles.net/georges-moustaki/paroles-les-marchands>, geraadpleegd op 23/08/2023.
- p. 104 Gundlach, W. (ed.) (1892). *Epistolae Austrasicae*. In: *Epistolae Merovingici et Karolini Aevi I. Monumenta Germaniae Historica, Epistolae*, 3. Berlijn, nr. 2 (eigen vertaling).
- p. 104-105 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 188.
- p. 105 Idem.
- p. 106 Vertaling overgenomen van https://nl.wikipedia.org/wiki/Slag_bij_Vicus_Helena, geraadpleegd op 23/08/2023.
- p. 106-107 Vertaling overgenomen uit van der Tuuk (2021), p. 18.
- p. 107 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 190-191.
- p. 111 Gundlach (1892) (eigen vertaling).
- p. 111-113 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 200-201.
- p. 114 Vertaling op basis van Dierkens (2008), p. 73.
- p. 117 Dumézil (2005/2022), p. 153 (eigen vertaling).
- p. 118-123 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 202-205.
- p. 129 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 236-237.
- p. 131 Vertaald op basis van Frendo, J.-D. (1975). *Agathius, The histories*. Berlijn: De Gruyter, p. 10.
- p. 136 <https://archive.org/details/CorpusScriptorumEcclesiasticorumLatinorum29>, geraadpleegd op 23/08/2023 (eigen vertaling).
- p. 143 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 328.
- p. 145 Gaillard, M., & Louis, E. (2015). La stèle mérovingienne de Les-Rues-des-Vignes (Vinchy). In: *Le haut Moyen Âge dans le nord de la France*, p. 199-200.
- p. 147 Louis, E. (2015). L'endotaphe d'Achardus à Escaudin. In: *Le haut Moyen Âge dans le nord de la France*, p. 197-198.
- p. 153 https://fr.wikipedia.org/wiki/Le_Bon_Roi_Dagobert, geraadpleegd op 23/08/2023 (eigen vertaling).
- p. 157 Krusch (1902, Columbanus), p. 71 (eigen vertaling).
- p. 159 Krusch (1902, Eligius), p. 664.
- p. 161 Krusch (1902), p. 695.
- p. 166 Van der Essen, L. (1939), p. 8-9.
- p. 166-167 de Moreau, E. (1927), p. VI.
- p. 167 de Moreau, E. (1927), p. VII.
- p. 179 Lateur, F. (1997), p. 37-38.
- p. 182 de Moreau, E. (1927), p. 311.
- p. 184 Lateur, F. (1997), p. 26.
- p. 185 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 483.
- p. 186 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 366.

- p. 186 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 308.
- p. 186 Gaius Julius Caesar & Aulus Hirtius, Hunink, V. (vert.) (2018), p. 175-185.
- p. 189 Krusch, B., & Levison, W. (1910), p. 433.
- p. 190 de Moreau, E. (1927), p. 100.
- p. 190-191 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 178.
- p. 191 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 550.
- p. 192 Krusch, B., & Levison, W. (ed.) (1910). 'Vita Audouini episcopi Rotomagensis'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 5, Hannover-Leipzig, 559-560.
- p. 194 Krusch, B., & Levison, W. (1910), p. 434.
- p. 194-195 *Acta Sanctorum*, feb. I, 1657, p. 854-855.
- p. 195 Krusch, B., & Levison, W. (1910), p. 435.
- p. 196 *Monumenta Germaniae historica, Rerum Germanicarum in usum scholarum*, vol. 37, Hannover/Leipzig, 1905, p. 145-146.
- p. 203 Lateur, F. (1997), p. 40.
- p. 204-207 *Acta Sanctorum*, feb. I, 1657, p. 854-855.
- p. 208 Lateur, F. (1997), p. 33-34.
- p. 208 Krusch, B., & Levison, W. (1910), p. 438-439.
- p. 209 Krusch, B. (1881), p. 55-56.
- p. 210 *Acta Sanctorum*, feb. I, 1657, p. 854-855.
- p. 210-211 Lateur, F. (1997), p. 40.
- p. 211 Krusch, B., & Levison, W. (1910), p. 439.
- p. 211-212 Vertaling gebaseerd op Van der Essen (1939), p. 67-69 en de Moreau (1927), p. 186-187.
- p. 214 *Acta Sanctorum*, feb. I, 1657, p. 854-855.
- p. 216 Krusch, B., & Levison, W. (1910), p. 443.
- p. 221 Krusch, B., & Levison, W. (1910), p. 447-448.
- p. 222 White, L.T. (1667). The historical roots of our ecological crisis. In: *Science*, 155/3767, 10 maart 1967, p. 1203-1207 (eigen vertaling).
- p. 224 Testament Amandus, (eigen vertaling, mee geïnspireerd door Franse vertaling in de Moreau, E. (1927), p. 261-262).
- p. 233 <https://walt-disney-world.jouwweb.nl/songteksten-nederlands/pinokkio/02-manneke-van-hout>, geraadpleegd op 23/08/2023.
- p. 234 de la Haye, R. (2018), p. 76.
- p. 234-235 *De Standaard*, 13 april 2022.
- p. 241 *Monumenta Germaniae historica, Rerum Germanicarum in usum scholarum*, vol. 37, Hannover/Leipzig, 1905, p. 145-146.
- p. 242 Van den Bossche, S. (2019). *De Schelde. Een literaire bibliografie*. Antwerpen/Amsterdam: Houtekiet, p. 22.
- p. 246 Van den Bossche, S. (2019), p. 19.
- p. 251 Geciteerde persoonsnamen overgenomen uit Gysseling, M, & Koch, A.C.F. (1950). *Diplomata Belgica ante annum millesimum centesimum scripta*. Brussel: Belgisch Inter-Universitair Centrum voor Neerlandistiek, p. 134-135.
- p. 251 van der Sijs, N. (2019) p. 66.
- p. 254 Banniard, M. (1992), p. 58-86.
- p. 255 van der Sijs, N. (2019) p. 66-67.
- p. 256 Gysseling, M, & Koch, A.C.F. (1950), p. 124 (eigen vertaling).
- p. 258 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 464-465.
- p. 259 Publius Cornelius Tacitus, Hunink, V. (vert.) (2000). *Het leven van Agricola en De Germanen*. Amsterdam: Athenaeum – Polak & Van Gennep, p. 66-67.
- p. 260-261 De Reu, M. (). De missionering: het eerste contact van heidendom en christendom. In: Milis, L. (ed.) (1991), p. 30-31.
- p. 261-265 Krusch, B. (ed.) (1902), p. 705-708 (eigen vertaling).
- p. 266 van der Tuuk (2022).
- p. 269 De Reu (1991), p. 30-31.
- p. 270 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 496-498.
- p. 270-271 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 519.
- p. 272 Vertaald op basis van Dierkens (2008), p. 77.
- p. 273 van der Sijs, N. (2019) p. 66-67.
- p. 276 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 463-464.
- p. 278-279 *Acta Sanctorum*, Octobris, 13 (1883), p. 781-787.
- p. 281 Hen, Y. (1995), p. 245-246 (eigen vertaling).
- p. 283 Gysseling, M, & Koch, A.C.F. (1950), p. 144 (eigen vertaling).

- p. 287 Gyseling, M, & Koch, A.C.F. (1950), p. 130 (eigen vertaling).
- p. 290 Krusch, B (1896). Vita sancti Gaugerici. In: *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Merovingicarum*, 3. Hannover: 1896, p. 656.
- p. 292 Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994), p. 481.
- p. 294 Louis, E. (2021). Les graffiti d'Hamage (F.). Un regard inattendu sur la vie quotidienne des moniales franques. In: Demelenne, M., & Dumont, G. (ed.). (2021), p. 114-115.
- p. 295 https://www.brainyquote.com/quotes/desmond_tutu_107531, geraadpleegd op 23/08/2013 (eigen vertaling).
- p. 300 Bouvier-Ajam (1980), p. 222, herhaald in Duquesne, J. (1986), p. 162.

Bibliografie

Bronnen

- Barlow, C.W. (ed.) (1969/2015). 'Martin of Braga, Reforming the Rustics'. In: Barlow, C.W. (ed.) (1969/2015). *Iberian Fathers*. I. Washington: Catholic University of America Press.
- Berthet, J.-F. (2018). *Martin de Braga. Oeuvres morales et pastorales*. Parijs: Editions du Cerf.
- Boretius, A. (ed.) (1883). 'Indiculus superstitionum et paganiarum'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Legum*, 2, Hannover, 222-223.
- Boretius, A. (ed.) (1883). *Monumenta Germaniae Historica. Capitularia regum francorum I*. Hannover.
- Boretius, A., & Krause, V. (ed.) (1897). *Monumenta Germaniae Historica. Capitularia regum francorum II*. Hannover.
- Bottiglieri, C. (ed.) (2006). *Milone di Saint-Amand. Vita Amandi metrica*. Firenze: Sismal.
- Burton, P.H. (ed.) (2017). *Sulpicius Severus' vita Martini*. Oxford: Oxford University Press.
- De Clercq, C. (red.). 'Concilia Galliae A. 511-695'. In: *Corpus christianorum: Series latina*, 148 A. Turnhout: Brepols.
- Drew, K.F. (ed.) (1991). *The Laws of the Salian Franks*. Philadelphia.
- Geary, P.J. (ed.) (1989). 'Salic Law'. In: *Readings in Medieval History*, I, Peterborough/Orchard Park, 147-155.
- Geary, P.J. (ed.) (1989). 'Letters to Clovis'. In: *Readings in Medieval History*, I, Peterborough/Orchard Park, 156-157.
- Hunink, V. (vert.) (2003). Gaius Julius Caesar, *Oorlog in Gallië* en Aulus Hirtius, *Aanvulling op Caesars Oorlog in Gallië*. Amsterdam: Athenaeum – Polak & Van Genneep.
- Kölzer, T., & Brühl, C. (ed.) (2001). *Die Urkunden der Merowinger*. Hannover: Hahn'sche Buchhandlung.
- Krusch, B. (1877) (ed.). 'Vita sancti Amantii'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Auctores antiquissimi*, IV.2, 55-61.
- Krusch, B. (ed.) (1888). 'Liber historiae francorum'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 2, Hannover, 215-328.
- Krusch, B. (ed.) (1888). 'Chronicarum quae dicuntur Fredegarii'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 4, Hannover, 204-238.
- Krusch, B. (ed.) (1902). 'Vita Columbani et discipuli eius'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 4, Hannover-Leipzig, 1-156.
- Krusch, B. (ed.) (1902). 'Vita Eligii'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 4, Hannover-Leipzig, 634-761.
- Krusch, B. (ed.) (1888). 'Gesta Dagoberti I regis Francorum'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 2. Hannover, 399-425.

Krusch, B., & Levison, W. (ed.) (1910). 'Vita Amandi episcopi'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 5, Hannover-Leipzig, 395-485.

Krusch, B., & Levison, W. (ed.) (1937-1951). 'Gregorius Turonensis, Historia francorum (Libri historiarum X)'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, I, 1, Hannover, 1-537.

Lateur, F. (1997) (vert.). *Sulpicius Severus. Het leven van Sint-Maarten*. Tiel: Uitgeverij Lannoo.

Lebecq, S. (ed. & vert.) (2015, 2019). *La Geste des rois des Francs. Liber Historiae Francorum*. Parijs: Les Belles Lettres.

McNamara, J.A. (2000). 'Dado of Rouen, Life of St. Eligius of Noyon'. In: Head, T. (2000). *Medieval Hagiography: An Anthology*. New York/London: Routledge, 137-167.

Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994). *Gregorius van Tours. Historiën*. Baarn: Ambo-Klassiek.

Riedinger, R. (ed.) (1984). 'Concilium Lateranense a. 649 celebratum'. In: *Acta Conciliorum Oecumenicorum, series secunda, volumen primum*. Berlijn, 422 - 424.

Rivers, T.J. (ed.) (1986). *Laws of the Salian and Ripuarian Franks*. New York: AMS Press.

Van Dam, R. (ed.) (2004). *Gregory of Tours: Glory of the Martyrs*. Liverpool: Liverpool University Press

Westeel, I. (ed.) (2006). *Vie de saint Éloi*. Noyon: Confrérie des Marguilliers de saint Éloi.

Referenties citaten

De citaten uit *De Bello Gallico* zijn overgenomen uit Gaius Julius Caesar & Aulus Hirtius, Hunink, V. (vert.) (2018). *Oorlog in Gallië en Aanvulling op Caesars Oorlog in Gallië*. Amsterdam: Athenaeum – Polak & Van Gennepe.

De citaten uit de vita van Martinus zijn overgenomen uit Lateur, F. (vert.) (1997). *Sulpicius Severus. Het leven van Sint-Maarten*. Tiel: Uitgeverij Lannoo.

De vele citaten en parafraseringen uit de *Historia Francorum* van Gregorius van Tours zijn overgenomen en gebaseerd op Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994). *Gregorius van Tours. Historiën*. Baarn: Ambo-Klassiek.

De oudste vita van Amandus is maar heel gedeeltelijk bewaard in een manuscript in de bibliotheek van het Museum Ferdinandeum in Innsbruck. De 14de-eeuwse herwerking ervan door Bernard Guy is uitgegeven in *Acta Sanctorum*, feb. I, Antwerpen, 1657, p. 854-855.

De tweede vita van Amandus is uitgegeven door Krusch, B., & Levison, W. (ed.) (1910). 'Vita Amandi episcopi'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, V, Hannover-Leipzig, p. 395-485.

Voor de vita van Amantius zie: Krusch, B. (ed.) (1881). 'Vita sancti Amantii'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Auctores antiquissimi*, IV.2, Berlijn, p. 55-61.

De vita van Eligius is uitgegeven door Krusch, B. (ed.) (1902). 'Vita Eligii'. In: *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum merovingicarum*, 4, Hannover-Leipzig, p. 634-761. Er is een Engelse vertaling: McNamara, J.A. (2000). 'Dado of Rouen, Life of St. Eligius of Noyon'. In: Head, T. (2000). *Medieval Hagiography: An Anth* New York/London: Routledge, 137-167.

Werken

Annaert, R. (2018). *Het vroegmiddeleeuwse grafveld van Broechem*. Bonn: Habelt-Verlag.

Annaert, R., De Groote, e.a. (ed.) (2012). *The very beginning of Europe? Cultural and Social Dimensions of Early-Medieval Migration and Colonisation (5th-8th century)*. Brussel: Agentschap voor Onroerend Erfgoed.

Annaert, R. (2012). 'Who were buried at the Broechem cemetery? (5th-7th century AD, prov. of Antwerp, Belgium)'. In: Annaert, R., De Groote, e.a. (ed.) (2012). *The very beginning of Europe? Cultural and Social Dimensions of Early-Medieval Migration and Colonisation (5th-8th century)*. Brussel: Agentschap voor Onroerend Erfgoed, 197-204.

Banniard, M. (1992). 'Latin et communication orale en Gaule franque: le témoignage de la «Vita Eligii»'. In: Fontaine, J., & Hillgarth, J.N. (1992). *Le septième siècle. Changements et continuités*. London, 58-86.

Barbier, J. (2020). *La fortune du prince. Dictionnaire du fisc et des palais entre Loire, Escault, Meuse et Manche (VIe-Xe siècle)*. Turnhout: Brepols.

Bauters, L., & Braeckman, K. (1995). Kruishoutem-Eierveiling. *Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen*, 153-154.

Bauwer, R. (2017). *Clovis. In de schaduw van twee vrouwen (ca. 466 – 511)*. Leuven: Davidsfonds Uitgeverij.

Bellens, T., Schrijvers, A., e.a. (2012). 'Archeologisch onderzoek van de Antwerpse burcht'. In: *Monumenten & Landschappen*, 31, 2012, 4-21.

Bottiglieri, C. (ed.) (2006). *Milone di Saint-Amand. Vita Amandi metrica*. Firenze: Sismal.

Bouvier-Ajam, M. (2004). *Dagobert, roi des Francs*. Parijs: Tallendier.

Bozóky, E. (dir.) (2010). *Saints d'Aquitaine. Missionnaires et pèlerins du Haut Moyen Âge*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes.

Braeckman, K. (2011). 'Over Verecundus, oudst bekende inwoner van Kruishoutem, de oorlogsgod Mars-Camulus en ... de oosterse god Attis?' In: *Jaarboek Heem- en geschiedkundige Kring Hulthem*, 2011, 11-15.

Brulet, R. (1997). 'La tombe de Childéric et la topographie funéraire de Tournai à la fin du Ve siècle'. In: Rouche, M. (1997). *Clovis. Histoire et mémoire*. Parijs: Sorbonne Université Presses, 59-78.

Brulet, R. (2010). *L'archéologie d'une cathédrale: Notre Dame de Tournai*. Tournai.

Brulet, R. (dir.) (2012). *La Cathédrale Notre-Dame de Tournai: l'archéologie du site et des monuments anciens*. Namen: Centre de Recherches d'Archéologie nationale (UCL).

Brulet, R. (2012). 'Tournai, capitale du Bas-Empire et évolution au Haut Moyen-Âge'. In: Annaert, R., De Groote, e.a. (ed.) (2012). *The very beginning of Europe? Cultural and Social Dimensions of Early-*

Medieval Migration and Colonisation (5th-8th century). Brussel: Agentschap voor Onroerend Erfgoed, 21-28.

Bulet, R. (2019). *La Belgique seconde au Bas-Empire*. In: de Chavagnac, L., & Barban, L.. (ed.) (2019). *Nouveaux regards sur les trésor des bronzes de Bavay*. Milaan: SilvanaEditoriale, 19-31.

Bührer-Thierry, G., & Mériaux, C. (2010/2014). *La France avant la France. 481-888*. Parijs: Editions Belin.

Bully, S., Dubreucq, A, e.a. (dir.) (2018). *Colomban et son influence. Moines et monastères du Haut-Moyen Âge en Europe*. Rennes: Presses universitaires de Rennes.

Cavé, M. (ed.) (2022). 'Reims antique, capitale de province'. Themanummer *Gallia. Archéologie des Gaules*, 791.

Coen, I. (2008). *De eeuwige Schelde? Ontstaan en ontwikkeling van de Schelde*. [Brussel]: Departement Mobiliteit en Openbare Werken. Waterbouwkundig laboratorium Vlaamse Overheid.

Crombé, P., & Herremans, D. (2017). *De Schelde. Stroom in verandering. Mens, landschap en klimaat van prehistorie tot nu*. Gent: Snoeck.

Debrabandere F., e.a. (2010). *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek*. Brussel: Davidsfonds, VVSG, Politeia.

de Chavagnac, L., & Barban, L.. (ed.) (2019). *Nouveaux regards sur les trésor des bronzes de Bavay*. Milaan: SilvanaEditoriale.

De Clercq, W. (1997). 'Onbekend is onbemind. De vroege Middeleeuwen in het westen en het noordwesten van Oost-Vlaanderen gezien vanuit archeologisch perspectief'. In: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, Nieuwe reeks, LI, 21-36.

De Clercq, W. (2009). *Lokale gemeenschappen in het Imperium Romanum. Transformaties in rurale bewoningsstructuur en materiële cultuur in de landschappen van het noorderlijke deel van de civitas Menapiorum (provincie Gallia-Belgica, ca. 100 v.Chr. – 400 n.Chr.* Onuitgegeven doctoraatsverhandeling. Ugent

De Clercq, W. (2011). 'Roman rural settlements in Flanders. Perspectives on a 'non-villa' landscape in extrema Galliarum'. In: Roymans, N., & Derks, T. (ed.). *Villa Landscapes in the Roman North. Economy, culture and lifestyle*. Amsterdam: University Press, 234-285.

De Clercq, W. (2012). *Over vlees en bloed. Menapische boeren en soldaten aan de rand van het Romeinse Rijk*. Velzeke: Provinvinciaal Archeologisch Museum.

De Clercq, W., & Van Dierendonck, R.M. (2010). 'Extrema Galliarum. Noordwest-Vlaanderen en Zeeland in het Imperium Romanum'. In: *VOBOV,info*, 64, 34-75.

Declercq, G. (red.) (1997). *Ganda & Blandinium. De Gentse abdijen van Sint-Pieters en Sint-Baafs*. Gent: Snoeck-Ducuja & Zoon.

Declercq, G. (1998). *Traditievorming en tekstmanipulatie in Vlaanderen in de tiende eeuw : het Liber traditionum antiquus van de Gentse Sint-Pietersabdij*. Brussel: Paleis de Academiën.

Declercq, G. (2000). 'Jean, abbé du Mont-Blandin'. In: *Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastique*, 27, 305-306.

- Declercq, G. (2005). 'La Vita prima Bavonis et le culte de saint Bavon à l'époque carolingienne'. In: Renard, E., e.a. (ed.) *Scribere sanctorum gesta. Recueil d'études d'hagiographie médiévale offerte à Guy Philippart*. Turnhout: Brepols, 595-626.
- Deforce, K., Bastiaens, J., e.a. (2020). *Dark Ages woodland recovery and the expansion of beech : a study of land use changes and related woodland dynamics during the Roman to Medieval transition period in northern Belgium*. Netherlands Journal of Geosciences - Geology en Mijnbouw.
- Deforce, K., e.a. (2020). 'Early and High Medieval (c. 650 AD–1250 AD) Charcoal Production and Its Impact on Woodland Composition in the Northwest-European Lowland: A Study of Charcoal Pit Kilns from Sterrebeek (Central Belgium)'. In: *Geologie en Mijnbouw*, September 2020,
- de Gaiffier, B. (1943). 'Un thème hagiographique: le pendu miraculeusement sauvé'. In: *Revue belge d'Archéologie et d'Histoire de l'Art*, 13, 123-148.
- de Gaiffier, B. (1967). *Etudes critiques d'hagiographie et d'iconologie*. Brussel: Société des Bollandistes.
- De Graeve, A. (2015). 'Rivierdeposities in de (vroeg) middeleeuwen. Theoretische benadering van een materiaalstudie op metalen van de UGent'. In: *Terra incognita*, 6 (2015), 45–60.
- De Herdt T. (2019). *De vroeg middeleeuwen onder de kerktoren. Inventarisatie en analyse van het archeologisch onderzoek naar vroegmiddeleeuwse kerken in Vlaanderen*. Niet gepubliceerde masterproef: Universiteit Gent.
- de la Haye, R. (2018). *Het historisch dossier van de heilige Amandus*. Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg.
- de la Haye, R. (2010). 'Amandus, bisschop van Maastricht'. In: *Onder 't kruys. Kerkelijke en religieus leven in het gebied van Maas en Nederrijn*. Gouda: Publicaties van de Vereniging voor Nederlandse Kerkgeschiedenis, 15-29.
- de Longueville, S., & Guiducci, G. (2012). 'La céramique mérovingienne'. In: Brulet, R. (dir.). *La Cathédrale Notre-Dame de Tournai : l'archéologie du site et des monuments anciens*, 182-239.
- Demelenne, M., & Dumont, G. (ed.). (2021). *Le monde de Clovis. Itinéraires mérovingiens*. Morlanwelz-Mariemont-Brussel: Musée royal de Mariemont.
- Demolon, P., & Marcy, T. (2015). 'Les campagnes du haut Moyen Âge'. In: *Le haut Moyen Âge dans le nord de la France. Des Francs aux premiers comtes de Flandre, de la fin du IVe au milieu du Xe siècle*. Douai: Arkéos, 75-77.
- de Moreau, E. (1927). *Saint-Amand, apôtre de la Belgique et du Nord de la France*. Leuven: Éditions du Museum Lessianum (anastatische herdruk Delhi, 2017).
- de Moreau, E. (1942). *Saint-Amand, le principal évangéliste de la Belgique*. Brussel: Off. de publicité.
- de Moreau, E. (1949). 'La Vita Amandi prima et les fondations monastiques de S. Amand', In: *Analecta Bollandiana*, XXVII, 447-464.
- Deploige, J. (2007). 'Twisten via heiligen. Hagiografische dialogen tussen de Gentse abdijen van Sint-Pieters en Sint-Baafs (941-1079)'. In: *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 61, 31-82.

Derieuw, M. (2009). *Romanisatie van het religieuze landschap. Rurale en suburbane heiligdommen in de civitates Nerviorum en Tungrorum*. UGent: Onuitgegeven masterproef.

Derks, A.M.J. (1996). *Goden, tempels en rituele praktijken. De transformatie van religieuze ideeën en waarden in Romeins Gallië*. Proefschrift UvA Amsterdam.

Deschepper, E. (2016). 'Een historisch-archeologisch onderzoek naar middeleeuwse landelijke bewoning rond Gent'. In: *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 70, 2016, 3-46.

Deschepper, E. (2018). 'Een archeo-ecologische evaluatie van de middeleeuwse landschapsevolutie: twee voorbeelden uit de regio Gent'. In: *Skibris*, 8, 9-28.

Deschepper, E. (2021). 'De Boer en zijn plattegrond: archeologische Inzichten over het vroegmiddeleeuwse huis en erf'. In: *Tijdschrift: Heemkunde en lokaal-erfgoedpraktijk in Vlaanderen*, 11/3, 2021, 7-29.

Deschepper, E. (2022). *Early Medieval Domestic Architecture in Northern Francia, ca. AD 450-1000*. Onuitgegeven doctoraatsverhandeling. Ugent.

Deschepper, E., & De Clercq, W. (2021). 'Out of the Darkness, into the Light. A Review of Archaeological Research on Early Medieval Rural Settlements in Northern Francia'. In: *The Medieval Low Countries*, 8, 2021, 7-48.

Deschepper, E., e.a. (2011) 'Four Decades of Rural Archaeology in the Medieval County of Flanders : The Impact of Development-Led Archaeology'. In: *Medieval Settlement and Infrastructure Archaeology. 2: North/Central Europe*.

Destombes, (abbé) (1850). *Histoire de saint Amand évêque-missionnaire, et du christianisme chez les Francs du Nord au septième siècle, avec le portret du saint*. Lyon-Parijs: Imprimerie et librairie ecclésiastique de Guyot frères.

De Vriendt, F. (2012). *Sainte Waudru. De l'aristocratie mérovingienne à la figure de légende. Le point de nos connaissances historiques*. Brussel: Société des Bollandistes (gepubliceerd op www.waudru.be).

Dierkens, A. (1980). 'Bâtiment religieux et cimetière d'époque mérovingienne à Anthée (Province de Namur). Fouilles de la Société archéologique de Namur, novembre 1889'. In: *Annales de la Société archéologique de Namur*, t. 60, 1980, 5-22.

Dierkens, A. (1984). 'Superstitions, christianisme et paganisme à la fin de l'époque mérovingien. A propos de l'*indiculus superstitionum et paganiarum*'. In: Hasquin, H. (dir.). *Magie, sorcellerie, parapsychologie*. Brussel: Editions de l'Université de Bruxeels, 9-26.

Dierkens, A. (1986). 'Saint Amand et la fondation de l'abbaye de Nivelles'. In: *Revue du Nord*, 68, 325-334.

Dierkens, A. (1986). 'Pour une meilleure compréhension du phénomène de la christianisation. Quelques réflexions sur l'implantation du christianisme en pays mosan'. In: *Christianisation et déchristianisation*. Angers: Presses de Université d'Angers - Publication du Centre de Recherches d'Histoire Religieuse et d'Histoire des Idées, 47-62.

Dierkens, A. (1991). 'Het getuigenis van de archeologie'. In: Milis, L. (ed.) (1991). *De heidense middeleeuwen*. Brussel, Rome: Belgisch Historisch Instituut Rome, p. 47-68.

Dierkens, A. (1996). 'Die Taufe Chlodowigs'. In: Koch, U. e.a. (ed.). *Die Franken: Wegbereiter Europas*. Mainz: Von Zabern, 183-191.

Dierkens, A. (1998). 'Christianisme et 'paganisme' dans la Gaule septentrionale aux Ve et VIe siècles'. In: Geuenich, D. (ed.). *Die Franken und die Alemannen bis zur 'Schlacht bei Zülpich' (496/97)*. Berlin-New York: de Gruyter, 451-474.

Dierkens A. (2008). 'Aedes inlicitis rebus vacuas ne quis conetur evertere (Cod. Theod. xvi, x, 18). Réflexions sur l'espace sacré en Gaule pendant l'Antiquité tardive et le Haut Moyen Âge'. In: Dierkens, A. & Morelli, A. (2008). *Topographie du sacré: l'emprise religieuse sur l'espace*. Brussel: Editions de l'Université de Bruxelles, 71-82.

Dierkens, A. (2010). 'Notes biographiques sur saint Amand, abbé d'Elnone et éphémère évêque de Maastricht († peu après 676)'. In: Bozóky, E. (dir.). *Saints d'Aquitaine. missionnaires et pèlerins du Haut Moyen Âge*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes, 63-80.

Dierkens, A. (2019). 'Tombes, cimetières et églises dans l'Occident altomédiéval'. In: Jouanna, J., & Vauchez, A., e.a. (2019). *Des tombeaux et des dieux*. Paris: Diffusion de Boccard, 223-241.

Dierkens, A., Le Bec, C., e.a. (2002). 'Sacrifice animale et offrandes alimentaires en Gaule mérovingienne'. In: Lepetz, A., & Van Andringa, W. (dir.). *Archéologie du sacrifice animal en Gaule romaine: rituels et pratiques alimentaires*, Montagnac: 288-299.

Dierkens, A., & Périn, P. (2003). 'The 5th century advance of the Franks in Belgica II: history and archaeology'. In: Taayke, E., e.a. (ed.) *Essays on the early Franks*. Groningen-Eelde: Barkhuis, 163-193.

Dierkens, A., & Périn, P. (2018). 'Du paganisme au christianisme en Gaule mérovingienne. Histoire et archéologie funéraire'. In: Drauschke, J., Kislinger, E., e.a. (ed.). *Lebenswelten zwischen Archäologie und Geschichte*. Mainz: Römisch-Germanischen Zentralmuseum 279-300.

Dion, M.-P. (1989). 'Le scriptorium et la bibliothèque de l'abbaye de Saint-Amand au IXe siècle'. In: Dion, M.-P. (ed.). *La cantilène de sainte Eulalie. Actes du colloque de Valenciennes, 21 mars 1989*, 35-52.

Drinkwater, J., & Elton, H. (2002). *Fifth-century Gaul: a crisis of identity?* Cambridge: Cambridge University Press.

Dumézil, B. (2005/2022). *Les racines chrétiennes de l'Europe. Conversion et liberté dans les royaumes barbares Ve-VIIIe siècle*. Paris: Fayard.

Dumoulin, J. & Pycke, J. (1983). *Topographie chrétienne de Tournai des origines au début du XIIIe siècle: problématique nouvelle*. Steenbrugge: Sint-Pietersabdij.

Duquesne, J. (1986). *Saint Eloi*. Paris: Fayard.

Duval, N. (ed.) (1998). *Les premiers monuments chrétiens de la France, 3, Ouest, Nord et Est*. Paris: Picard éditions.

Ervynck, A., Van der Plaetsen, P., e.a. (1999). *Velzeke I. De Gallo-Romeinse vicus te Velzeke*. Zottegem: PAM.

Esmonde Cleary, S. (2013). *The Roman West, AD 200–500: An Archaeological Study*. Cambridge: University Press.

- Faider-Feytmans, G. (1970). *Les nécropoles mérovingiennes*. Morlanwelz-Mariemont.
- Ferdière, A. (ed.). (2004). *Capitales éphémères. Des capitales de cités perdent leur statut dans l'Antiquité tardive*. Tours: Revue archéologique du Centre de la France, supplément 25.
- Ferdière, A. (2012). 'Militaires, barbares en Gaule intérieure: interprétations, surinterprétations et effets de mode dans la recherche archéologique. *Industria apium*'. In: Cavalieri, M. (dir.). *L'archéologie: une démarche singulière, des pratiques multiples. Hommages à Raymond Brulet*. Louvain: UCL.
- Flechner, R., & Fontaine, J. (2021). 'The admission of former slaves into churches and monasteries: reaching behind the sources'. In: *Early Medieval Europe*, 29, 2021, 586-611.
- Gaillard, M. (2015). 'L'implantation et le développement du christianisme'. In: *Le haut Moyen Âge dans le nord de la France. Des Francs aux premiers comtes de Flandre, de la fin du IVe au milieu du Xe siècle*. (2015). Douai: Arkéos, 167-169.
- Gauthier, B., Beaujard, B., e.a. (ed.). (2006). *Topographie chrétienne des cités de la Gaule, du IIIe siècle au milieu du VIIIe s. XIV. Province ecclésiastique de Reims*. Parijs: Bocard.
- Gelaude, F. (2021). *Getemde rivieren. Hoe het middeleeuwse Gent Schelde en Leie bedwong*. Brugge: Die Keure.
- Gobry, I. (2012). *Dagobert I (629-639). Histoire des rois de France*. Parijs: Pygmalion.
- Geerts, J. (1991). *Gids voor de Heilige Amanduskerk te Sint-Amands*. Sint-Amands.
- Guarducci, M. (1976). 'Il missionario di Lione'. In: *Mélanges de l'école française de Rome*, 1976, 88-2, 843-852.
- Gysseling, M. (1960). *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226*. Brussel: Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek.
- Gysseling, M. (1974). *Geschiedenis van Oostakker en Sint-Amandsberg*. Oostakker: Gemeentebestuur.
- Gysseling, M. (1981). 'Voornaamste bestanddelen van Zuidnederlandse plaatsnamen'. In: *Naamkunde*, 13, 75-78.
- Gysseling, M. (1983). 'Waar leerde de H. Amandus Nederlands spreken?'. In: *Heemkundig Nieuws van de Kring De Oost-Oudburg*, 11, 1983, nr. 3/4, 6-7.
- Halsall, G. (2012). 'Archaeology and Migration: Rethinking the Debate'. In: Annaert, R., De Groote, e.a. (ed.). *The very beginning of Europe? Cultural and Social Dimensions of Early-Medieval Migration and Colonisation (5th-8th century)*. Brussel: Agentschap voor Onroerend Erfgoed, 29-40.
- Hanoune, R. (dir.) (2007). *Les villes romaines du Nord de la Gaule. Vingt ans de recherches nouvelles*. Revue du Nord. Archéologie de la Picardie et du Nord de la France, hors série 10.
- Harper, K. (2017). *The fate of Rome. Climate, disease, and the end of an empire*. Princeton-Oxford: Princeton University Press.
- Harrison, D. (2020). *De volksverhuizingen. De geschiedenis van West-Europa, 375-800*. Utrecht: Uitgeverij Omniboek.

- Helvétius, A.-M. (1994). *Abbayes, évêques et laïques. Une politique du pouvoir en Hainaut au Moyen Âge (VIIe-XIe siècle)*. Brussel: Pro Civitate.
- Helvétius, A.-M. (2010). 'L'origine Aquitaine des saints dans l'hagiographie franque des VIIIe et IXe siècles: réalité et allegation'. In: In: Bozóky, E. (dir.). *Saints d'Aquitaine. Missionnaires et pèlerins du Haut Moyen Âge*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes, 45-61.
- Hen, Y. (1995). *Culture and Religion in Merovingian Gaul, 481-751*. Leiden-New York: Brill.
- Hen Y. (2002). 'Paganism and Superstitions in the Time of Gregory of Tours. Une question mal posée?' In: Mitchell, K. & Wood, I. (ed.) (2002). *The World of Gregory of Tours*. Leiden-Boston-Keulen: Brill, 229-240.
- Henrich, P. (red.) (2022). *Der Untergang des Römischen Reiches*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- Hertens, Y. (1987). *Geschiedenis van Sint-Amands*. Sint-Amands.
- Heuclin, J. (1998). *Hommes de Dieu et fonctionnaires du roi en Gaule du Nord du Ve au IXe siècle (348-817)*. Villeneuve-d'Ascq: Septentrion.
- Hillgarth, J.N. (1986). *Christianity and Paganism, 350-750: The Conversion of Western Europe*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Hollevoet, Y. (2006). Céramiques domestiques du Haut Moyen Âge en Flandre. In: *La céramique du Haut Moyen Âge dans le nord-ouest de l'Europe: V^e au Xe s.*, 243-247.
- Hoorne, J., Deforce, K., & Haneca, K. (2012). 'Sint-Denijs-Westrem, Adolphe Pégoudlaan: een Gallo-Romeinse gehucht op The Loop?' In: *Archeologisch Onderzoek in Gent 2012*, 260-281.
- Hoorne, J., e.a. (2021). 'Gentbrugge, Gentbruggekouter : een vroegmiddeleeuwse kuil met een raadselachtige vulling : pre-christelijk ritueel uit de tijd van de kerstening?' In: *Archeologisch onderzoek in Gent 2020*. Gent, 181-199.
- Hoorne, J., Deschepper, E., e.a. (2021). *Vroegmiddeleeuws Maalte onder The Loop: een nieuwe blik op het grootschalig archeologisch onderzoek van de 7de tot 9de-eeuwse nederzetting in Sint-Denijs-Westrem (Gent: Oost-Vlaanderen)*. Brussel: Agentschap Onroerend Erfgoed.
- Kardong, T.G. (2017). *Saint Columban: His Life, Rule and Legacy*. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press.
- Kerkhof, P.A. (2018). *Language, Law and Loanwords in Early Medieval Gaul. Language contact and studies in Gallo-Romance Phonology*. Leiden: Leiden University.
- Kurzawa, F. (2019). *Saint Amand d'Elnone. Apôtre de la Belgique et du Nord de la France*. Parijs: L'Harmattan.
- Koch, A. (1990). 'Gent in de 9de eeuw en 10de eeuw, enkele benaderingen'. In: *Stadsarcheologie Gent*, 14/3, 3-43.
- Kreiner, J. (2014). *Social Life of Hagiography in the Merovingian Kingdom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Laleman, M.C. (2004). 'De ontwikkeling van Blandinium'. In: *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 58, 3-22.

- Laleman, M.C. (2010). 'Gent: de ontwikkeling van een stad aan de samenloop van Leie en Schelde'. In: *Jaarboek Ecologische Geschiedenis*, 2010, 9-32.
- Laleman, M.C. (ed.) (2010). *Onder het Sint-Pietersplein Gent. Van hoogadellijke begraafplaats tot parking*. Gent: Uitgeverij Snoeck.
- Laleman, M.C. (2016). 'Bodemverhalen: 40 jaar archeologisch stadsonderzoek in Gent'. In: *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 68, 3-22.
- Lamarcq, D., & Rogge, M. (red.) (1998). *De taalgrens: van de oude tot de nieuwe Belgen*. Leuven: Davidsfonds.
- Lassaunière, G. (2013). *Les débuts du christianisme à Seclin (Nord), entre legendes et réalité*. Lille: Service Régional de l'Archéologie.
- Lassaunière, G., & Mériaux, C. (2015). 'De l'Antiquité au Moyen Âge: deux siècles de transition dans le nord de la Gaule (IVe – Ve s.)'. In: *Le haut Moyen Âge dans le nord de la France. Des Francs aux premiers comtes de Flandre, de la fin du IVe au milieu du Xe siècle*. Douai: Arkéos, 21-25.
- Lauwers, M. (2014-2015). *Monastères et espace social. Genèse et transformation d'un système de lieux dans l'Occident médiéval*. Turnhout: Brepols.
- Lauwers, M. (2015). 'Le cimetière au village ou le village au cimetière? Spatialisation et communautarisation des rapports sociaux dans l'Occident médiéval'. In: *Le cimetière au village dans l'Europe médiévale et moderne. Actes des 35e journées internationales d'Histoire de Flaran (11 et 12 octobre 2013)*, 41-60.
- Lebecq, S. (1990). *Les origines franques. V^e-IXe siècle*. Parijs: Points.
- Lebecq, S. (ed.) (2011). *Hommes, mers et terres du Nord au début du Moyen Âge. 1. Peuples, cultures, territoires*. Villeneuve d'Ascq: Presses universitaires du Septentrion.
- Lebecq, S. (2011). 'Entre Antiquité tardive et très haut Moyen Âge: permanence et mutations des systèmes de communication dans la Gaule et ses marges'. In: Lebecq, S. (ed.). *Hommes, mers et terres du Nord au début du Moyen Âge. 1. Peuples, cultures, territoires*. 177-204.
- Lebecq, S. (2011). 'Les deux faces du roi Childéric: histoire, archéologie, historiographie'. In: Lebecq, S. *Hommes, mers et terres du Nord au début du Moyen Âge. 1. Peuples, cultures, territoires*, 19-33.
- Lebecq, S. (2011). 'Mort et sépulture des premiers Mérovingiens'. In: Lebecq, S. *Hommes, mers et terres du Nord au début du Moyen Âge. 1. Peuples, cultures, territoires*, 19-33.
- Lebecq, S. (2018). 'Colomban en voyage. Lectures de la *Vita Columbani* par Jonas de Bobbio'. In: Bully, S., Dubreucq, A, e.a. (dir.). *Colomban et son influence. Moines et monastères du Haut-Moyen Âge en Europe*, 39-50.
- Le haut Moyen Âge dans le nord de la France. Des Francs aux premiers comtes de Flandre, de la fin du IVe au milieu du Xe siècle*. (2015). Douai: Arkéos.
- Le Jan R. (2001). 'Convents, Violence, and Competition for Power in Seventh-Century Francia'. In: De Jong M., Theuws F., & Van Rhijn C. (ed.), *Topographies of Power in the Early Middle Ages, The Transformation of the Roman World*, 6. Leiden/Boston/Keulen: Brill.
- Lendering, J., & Bosman, A. (2010). *De rand van het rijk. De Romeinen en de Lage Landen*. Amsterdam: Athenaeum – Polak & Van Gennep.

- Loridan, F. (2004). 'Décadence urbaine et Antiquité tardive à *Bagacum* et dans le *Civitas Cameracensium*'. In: Ferdière, A. (ed.). *Capitales éphémères. Des capitales de cités perdent leur statut dans l'Antiquité tardive*. Tours: Revue archéologique du Centre de la France, supplément 25, 75-82.
- Loridan, F. & Herbin, P. (2002). 'La fin de l'empire en Gaule Belgique'. In: *Archéologia*. N° 388, avril 2002, 20-29.
- Lotter, F. (1989). 'Heiliger und Gehenkter. Zur Todesstrafe in hagiographischen Episodenerzählungen Mittelalters'. In: *Ecclesia et Regnum. Festschrift für F.-J. Schmale*. Bochum: Winkler, 1-19.
- Louis, E. (1995). 'Fouilles archéologiques sur le site du monastère mérovingien puis carolingien de Hamage (France, Département du Nord)'. In: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 49, 1995, 45.-69.
- Louis, E. (1996). *Hamage, Abbaye mérovingienne et carolingienne*. Douai: Service archéologique de Douai.
- Louis, E. (2014). 'Espaces monastiques sacrés et profanes à Hamage (Nord), VIIe – IXe s.'. In: Lauwers M. (dir.). *Monachisme et espace social dans l'Occident médiéval*. Turnhout: Brepols (Collection d'études médiévales de Nice, vol. 16), 435-471.
- Louis, E., & Blondiaux, J. (2009). 'L'abbaye mérovingienne et carolingienne de Hamage (Nord). Vie, mort et sépulture dans une communauté monastique féminine'. In: *Inhumations de prestige ou prestige de l'inhumation?* Caen: Armelle, 117-150.
- Louvion, C. (2019). Bavay, du chef-lieu de cité augustéenne au castrum du Bas-Empire. In: de Chavagnac, L., & Barban, L. (ed.) (2019). *Nouveaux regards sur les trésors des bronzes de Bavay*. Milaan: SilvanaEditoriale, 32-43.
- Magnou-Nortier, E. (1996). 'La christianisation de la Gaule (VIe -VIIe siècles). Esquisse d'un bilan et orientation bibliographique'. In: *Christianisation en Gaule, de Clovis à Charlemagne, Mélanges de Science religieuse*, 52, 1996, p. 5-12.
- Meijer, F. (vert.), & Wes., M.A. (inl.) (1994). *Gregorius van Tours. Historiën*. Baarn: Ambo-Klassiek.
- Meijns, B. (2000). *Van Aken tot Jeruzalem. Het ontstaan en de hervorming van de kanunnikeninstellingen in Vlaanderen tot ca. 1155*. Leuven: Universitaire Pers.
- Meijns, B. (2002). 'Des basiliques rurales dans le Nord de la France? Une étude critique de l'origine mérovingienne de quelques communautés de chanoines'. In: *Sacris erudiri*, 41, 301-340.
- Meijns, B., & Mériaux, C. (2010). 'Le cycle de Rictiovar et la topographie chrétienne des campagnes septentrionales à l'époque mérovingienne'. In: Paris-Poulain, D., Istria, D., e.a. (dir.). *Les premiers temps chrétiens dans le territoire de France actuelle. Hagiographie, épigraphie et archéologie*. Rennes: Presse Universitaires de Rennes, 19-33.
- Meijns, B. (2013). 'Martyrs, Relics and Holy Places: The Christianization of the Countryside in the Archdiocese of Rheims during the Merovingian Period'. In: Steel, C., e.a. (ed.) (2013). *Paganism in the Middle Ages: Threat and Fascination*. Leuven: Leuven University Press, 109-138.
- Mérel-Brandenbourg, A.-B. (2009). 'Le sanctuaire en Gaule (Ve-VIIIe s.)'. In: *Le sanctuaire et ses aménagements. Hortus artium medievalium*, 15, 77-86.

- Mériaux, C. (1999). 'Aux origines lointaines des paroisses en Gaule du Nord: quelques observations sur la christianisation du diocèse de Cambrai (VIe -VIIIe siècles)'. In: *La paroisse à l'époque préromane et romane*. Cuxa: Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa, 30, 171-180.
- Mériaux, C. (2006). *Gallia irradiata. Saints et sanctuaires dans le Nord de la Gaule du Haut Moyen Âge*. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag.
- Mériaux, C. (2007). 'Piat, Nicaise ou Éleuthère. Quels étaient les saints spécialement honorés à Tournai pendant le haut Moyen Âge?' In: Verslype, L. (dir.). *Villes et campagnes en Neustrie*. Montagnac: Mergoïl, 301-304.
- Mériaux, C. (2010). 'Deux cités pour un diocèse: Boulogne et Thérouanne pendant le haut Moyen Âge'. In: Rider, J., & Tock, B.-M. (ed.). *Le diocèse de Thérouanne au Moyen Âge*. Arras: Commission départementale d'histoire et d'archéologie du Pas-de-Calais, 31-51.
- Mériaux, C. (2014). *La naissance de la France. Les royaumes des Francs (V^e-VIIe siècle)*. Parijs: Belin.
- Meulemeester, J. (1995). 'Over heiligen en de kerstening van Westelijk Vlaanderen'. In: *Vlaanderen*, 44, 175-182.
- Milis, L. (ed.) (1991). *De heidense middeleeuwen*. Brussel, Rome: Belgisch Historisch Instituut te Rome.
- Milis, L. (2011). *Van waarheden en werkelijkheid. De opvattingen van de middeleeuwen in het blikveld van nu*. Hilversum: Verloren.
- Milis, L. (2013). 'The spooky heritage of ancient paganisms'. In: Steel, C., e.a. (ed.) (2013). *Paganism in the Middle Ages: Threat and Fascination*. Leuven: Leuven University Press, 1-18.
- Mitchell, S. (2015). *A History of the Later Roman Empire, AD 284-641. The Transformation of the Ancient World*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Moens, J., Ameels V. & De Groote K.(2011). 'Archeologisch noodonderzoek naar het voormalige Hof van Peene in Baasrode (Prov. O.-VI.)'. In: *Relicta*, 8, 47-82.
- Monsieur, P., & Braeckman, K. (2004). 'Wijn, olijfolie en vissauzen op de Kapellekouter. Amforen als getuigen van lange-afstandshandel en welvaart tijdens de Romeinse overheersing'. In: *Jaarboek Heem- en geschiedkundige Kring Hulthem*, 2004, 11-14.
- Morlet, M.-TH. (1968). *Les noms de personne sur les territoires de l'ancienne Gaule du VIe au XIIe s. I. Les noms issus du germanique et les créations gallo-germaniques*. Parijs: CNRS.
- Mostert, M. (ed.) (1999). *New approaches to medieval communication*. Turnhout: Brepols.
- Mostert, M. (2013). 'Communicating the faith. The circle of Boniface, Germanic vernaculars, and Frisian and Saxon converts'. *Amsterdammer Beiträge zur älteren Germanistik*. 70, 2013, 87-130.
- Nice, A. (1994). 'L'habitat mérovingien de Gourelancourt-lès-Pierrepont (Aisne). Aperçu provisoire d'une unité agricole et domestique des VIe et VIIe siècles'. In: *Revue archéologique de Picardie*, 1-2, 21-63.
- Nissen-Jaubert, A. (2007). 'Migrations et invasions de l'Antiquité tardive à la fin du premier millénaire: affichages identitaires, intégration et transformations sociales'. In: *Archéopages*, 18, 26-37.

- Nouwen, R. (1988). *De verloren grens: de Germaanse invallen en de Frankische kolonisatie in onze gewesten*. Tongeren: Gallo-Romeins Museum Tongeren.
- Nouwen (2006). *De Romeinen in België. 31 v.C. tot 476 n.C.*. Leuven: Davidsfonds.
- Pagani, I. (1988). 'Ionas-Ionatus: a proposito della biografia di Giona di Bobbio'. In: *Studi Medievali*, 3e serie, 29, 1988, 45-85.
- Paris-Poulain, D., Istria, D., e.a. (dir.) (2009). *Les premiers temps chrétiens dans le territoire de France actuelle. Hagiographie, épigraphie et archéologie*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes.
- Peytreman, E. (2003). *Archéologie de l'habitat rural dans le nord de la France du IVe au XIIe siècle*. Saint-Germain-en-Laye: Association française d'archéologie mérovingienne.
- Pigière, F. (2009). *Évolution de l'économie alimentaire et des pratiques d'élevage de l'Antiquité au haut Moyen Âge en Gaule du nord: une étude régionale sur la zone limoneuse de la Moyenne Belgique et au sud des Pays-Bas*. Oxford: Archaeopress.
- Pigière, F., & Goffette, Q. (2019). 'Continuity and change in animal exploitation at the transition from Antiquity to the early medieval period in the Belgian and Dutch loess region'. In: *Quaternary International*, 499, 101-111.
- Platelle, H. (1962). *Le temporel de l'abbaye de Sant-Amand des origines à 1340*. Parijs: Librairie d'Argences.
- Platelle, H. (1981). 'Les relations entre Saint-Amand et Saint-Servais de Maastricht au moyen-âge'. In: *Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg*, nr. 116-117, 1980-1981, 352-364.
- Pontal, O. (1989). *Histoire des conciles mérovingiens*. Parijs: Éd. du Cerf.
- Praet, D. (1997). *De God der goden De christianisering van het Romeinse Rijk*. Kapellen-Kampen: Pelckmans/Kok Agora.
- Prévot, F. (2008). 'L'utilisation de la mémoire du passé à travers quelques vies de saints aquitains'. In: *L'usage du passé entre Antiquité tardive et Haut Moyen Âge: Hommage à Brigitte Beaujard*. Rennes: Presses universitaires de Rennes.
- Prévot, F., & Gaillard, M. (ed.). (2014). *Topographie chrétienne des cités de la Gaule, du IIIe siècle au milieu du VIIIe siècle. XVI. Quarante ans d'enquête (1972-2012)*. Parijs: Bocard.
- Prinz, J. (1977-1980). 'Amandus'. In: *Lexikon des Mittelalters*, I, Munchen, Zurich: Artemis, 510-511.
- Pycke, J. (1990). 'Urbs fuerat quondam. Réflexions sur l'histoire de Tournai'. In: *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de Zuidelijke Nederlanden*. Brussel: Pro Civitate, 83, 211-231.
- Quast, D. (ed.) (2015). *Das Grab des fränkischen Königs Childerich in Tournai und die Anastasis Childerici von Jean-Jacques Chifflet aus dem Jahre 1655*. Mainz: Römisch-Germanischen Zentralmuseum.
- Rasalle T. (2007). *De pre-Romaanse kerk in Vlaanderen: een archeologische inventarisatie*. Niet gepubliceerde masterproef UGent.
- Redactie KCR (2020). 'De H. Amandus en de kerstening van de Lage Landen'. In: *De katholieke contrareformatie in de 21ste eeuw. Hij is verrezen!*, 107, 2020.

- Reddé, M. (ed.) (2017-2018). *Gallia rústica. Les campagnes du nord-est de la Gaule, de la fin de l'âge du Fer à l'Antiquité tardive*. Bordeaux: Ausonius.
- Reimitz, H. (2015). *Frankish identity and the framing of Western ethnicity, 550-850*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Révillon, S., & Baillet, L. (1998). 'Seclin (crypte de la collégiale Saint-Piat)'. In: Duval, N. (ed.) (1998). *Les premiers monuments chrétiens de la France, 3, Ouest, Nord et Est*, 272-273.
- Richter, M. (1999). *The formation of the medieval West. Studies in the oral culture of the barbarians*. Dublin: Palgrave Macmillan.
- Riedmann, J. (1976). 'Unbekannte frühkarolingische Handschriftenfragmente in der Bibliothek des Tiroler Landesmuseums Ferdinandeum'. In: *Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung*, 84, 262-289.
- Rogge, M. (1981). 'Een Merovingische nederzetting te Avelgem-Kerkhove'. In: Van Doorselaer, A. *De Merovingische beschaving in de Scheldevallei. Handelingen van het internationaal colloquium Kortrijk 28-30 oktober 1980. Westvlaamse Archaeologica-Monografieën*, II, 91.
- Rogge, M. e.a. (1996). *Het Provinciaal Museum van Zuid-Oost-Vlaanderen. Site Velzeke*. Zottegem: PAMZOV.
- Rogge, M., & Van Doorselaer, A. (1990). 'Handgevormd aarden vaatwerk uit de laat-Romeinse en volksverhuizingstijd in Scheldevallei en kustgebied'. In: *Westvlaamse Archaeologica*, 6, 1, 97-98.
- Roosens, H. (1949). *De merovingische begraafplaatsen in België. Repertorium. Algemene beschouwingen*. Gent: Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde.
- Roosens, H., & Gyselinck J. (1975). *Een merovingisch grafveld te Beerlegem*. Brussel: Nationale Dienst voor Opgravingen.
- Rouche, M. (dir.) (1997). *Clovis. Histoire et mémoire. 1. Le baptême de Clovis*. Parijs: Presses de l'Université de Paris-Sorbonne.
- Routier, J.-C. (2015). 'La vie quotidienne et culture matérielle'. In: *Le haut Moyen Âge dans le nord de la France. Des Francs aux premiers comtes de Flandre, de la fin du IVe au milieu du Xe siècle*. Douai: Arkéos, 115-120.
- Roymans, N. & Derks, T. (2011). *Villa landscapes in the Roman north: economy, culture and lifestyles*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Sas, K. & Cuyt, F. (2003). 'Vroeg-Romeinse cultusarmbanden in een vierkant'. In: Sas, K. & Cuyt, F. (2003). *Vlekken in het zand. Archeologie in en rond Antwerpen*, 9-24.
- Schoonjans, J., & Huens, J.-L. (ill.) (s.d.). *Verzameling 's Lands Glorie. Vulgarisatie van de geschiedenis van België door het beeld. Eerste periode: Het Belgische volk (van het begin tot de XVe eeuw). 1ste deel*. Brussel: Maatschappij Historia.
- Schuyf, J. (2019). *Heidense heiligdommen. Zichtbare sporen van een verloren verleden*. Utrecht: Uitgeverij Omniboek.
- Sevrin, R. (1986). 'Esquisse géographique du bassin transfrontalier de l'Escaut'. In: *Annales de Géographie*, 529, 315-340.

- Sevrin, R. (1990). 'De Schelde en de Scarpe'. In: Asaert, G., e.a. *Valleien van Schelde en Scarpe*. Brussel: Gemeentekrediet van België. Albums de Croÿ, 25, 15-52.
- Sieberichs, A. (2020?). *St. Eligius, the Columbanian bishop of Chlothar II: An analysis of the Vita Eligii*. Acameia.edu.
- Sieberichs, A. (2020?). *The Humiliation of Saints' in The Life of Saint Eligius: Merovingian or Anachronism?*. Academia.edu.
- Shanzer, D. (1998). 'Dating the baptism of Clovis: the bishop of Vienne vs. the bishop of Tours'. In: *Early Medieval Europe*, 7 (1998), 29-57.
- Smith, J. M. (2005). *Europe after Rome. A new cultural history. 500-1000*. Oxford: Oxford University Press.
- SOLVA Dienst Archeologie (2019). *Landschap door.grond. 10 jaar archeologisch onderzoek Zuid-Oost-Vlaanderen*. S.l.: SOLVA/Provincie Oost-Vlaanderen.
- Stuyck, R. (1987). *De Schelde. Van bron tot monding*. Tielt: Lannoo.
- Sullivan, R. (1994). *Christian Missionary Activity in the Early Middle Ages*. Aldershot: Cambridge University Press.
- Taelman, E. (2007). *Rivervondsten en rituele deposities uit de late ijzertijd en Romeinse tijd, in het huidige België en Zuid-Nederland*. UGent: Onuitgegeven masterproef).
- Thollard, P. e.a. (1996). *Bavay antique*. Parijs: Imprimerie Nationale.
- Thuillier, F., & Louis, E. (2015). *Tourner autour du pot ... : les ateliers de potiers médiévaux du Ve au XIIe siècle dans l'espace européen : actes du colloque international de Douai (5-8 octobre 2010)*. Caen: Presses universitaires de Caen.
- Treffort, C. (2010). 'L'Aquitaine, terre de sainteté? Perception spatiales de l'Aquitaine aux IXe-XIIe siècles'. In: Bozóky, E. (dir.). *Saints d'Aquitaine. Missionnaires et pèlerins du Haut Moyen Âge*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes, 31-44.
- Trouet, V. (2020). *Wat bomen ons vertellen. Een geschiedenis van de wereld in jaarringen*. Tielt: Lannoo.
- Turquin, P. (1955). 'La Bataille de la Selle (du Sabis) en l'an 57 avant J.-C.'. In: *Les Etudes Classiques*, 23/2, 113-156.
- Tys, D. (2012). 'Beyond migration and ethnicity? Introduction to the theme "The very beginning of Europe? Cultural and Social Dimensions of Early-Medieval Migration and Colonisation (5th-8th century)"'. In: Annaert, R., De Groote, e.a. (ed.) (2012). *The very beginning of Europe? Cultural and Social Dimensions of Early-Medieval Migration and Colonisation (5th-8th century)*. Brussel: Agentschap voor Onroerend Erfgoed, 21-28.
- Tys, D. (2014). 'De problematiek van de vroegmiddeleeuwse migraties en diversiteit, en het ontstaan van middeleeuws Europa'. In: Callebaut, D., & Van Cuyck, H. (red.) (2014). *De erfenis van Karel de Grote, 814-2014*. Enname: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 43.
- Tys, D. (2017). 'Macht, nederzetting en landschap in vroegmiddeleeuws Gent'. In: De Groote, K. & Eryvynck, A. (eds.) (2017). *Gentse Geschiedenissen ofte Nieuwe Historiën uit de oudheid der stad en illustere plaatsen omtrent Gent*. Gent, p. 35-44.

- Uggé, S. (2014). 'Lieux, espaces et topographie des monastères de l'Antiquité tardive et du haut Moyen Âge : réflexions à propos des règles monastiques'. In: Lauwers M. (dir.). *Monachisme et espace social dans l'Occident médiéval*. Turnhout: Brepols, 15-42.
- Vanacker, C. (2013). *La ville de Lavour intra-muros. Notice historique*. Lavour: Ville de Lavour, Service urbanisme.
- Van Calsteren, J. (1959). *Sint-Amandus in Vlaanderen. Historische verhalen*. Antwerpen: De Sikkel.
- Van der Essen, L. (1939). *De gulden eeuw onzer christianisatie. VIIe-VIIIe eeuw*. Diest: Pro Arte.
- Van Der Gucht, K. (1985). 'De Merovingische periode in Oost-Vlaanderen'. In: *VOBOV. Info*, 20, 16-20.
- Vanderputten, S. (2020). *Medieval Monasticisms. Forms and Experiences of the Monastic Life in the Latin West*. De Gruyter Oldenbourg.
- van der Sijs, N. (2019). *15 eeuwen Nederlandse taal*. Gorredijk: Sterck & De Vreese.
- van der Tuuk, L. (2021). *De Franken. Middeleeuwse geschiedenis van de Lage Landen*. Utrecht: Uitgeverij Omniboek.
- van der Tuuk, L. (2022). *Indiculus. Heidense en bijgelovige rituelen uit de vroege middeleeuwen*. Utrecht: Uitgeverij Omniboek.
- Van de Velde, T., Deschepper, E., e.a. (2019). 'Lipids, funerals, gifts and feasts. Organic residue analysis on Merovingian ceramics from the Elversele burial field (Belgium)'. In: *Journal of archaeological science-reports*, 24, 2019, 30-38.
- Van Durme, L. (2003). 'Oude taaltoestanden in en om de Nederlanden. Een reconstructie met de inzichten van M. Gysseling als leidraad'. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 75, 243-381.
- Vanhoutte, S. (2023). *Change and continuity at the Roman coastal fort at Oudenburg from the late 2nd until the early 5th century AD. Volume I: The site and its significance within the wider context of the Roman North Sea and Channel frontier zone*. Leiden: Side Stone Press. (verschenen na afsluiting van de research voor dit boek)
- Van Loon, J. (1981). 'De betekenis van toponymische samenstellingen'. In: *Naamkunde*, 13, 131-187.
- Van Loon, J. (2014). *Historische Fonologie van het Nederlands*. Antwerpen: Acco Uitgeverij.
- Van Loon, J. (2017). *Lo, Donk, Horst. Taalkunde als sleutel tot de vroege middeleeuwen*. Gent: Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde.
- Van Moer, R., & Cools, H. (red.) (1979). 'Welk eiland heette Chanelaus?' In: *Gedenkboek 800 jaar kerk en parochiegemeenschap te Kallo*. Kallo: Het Land van Beveren.
- Vanpoucke, S., Pigière, F., e.a. (2007). 'Pig husbandry and environmental conditions in northern Gaul during Antiquity and the early Middle Ages: the contribution of hypoplasia analysis'. In: *Archaeofauna*, 16, 7-20.
- Van Reeth, J. (2020). *Antwerpen, Romeinse stad?* Antwerpen: Garant.
- Van Thienen, V. (2016). *Abandoned, neglected and revived. Aspects of Late Roman society in Northern Gaul*. UGent: onuitgegeven doctoraat.

Van Thienen, V. (2017). 'The absence of late Roman archaeology: identification issues in the Flemish archaeological record'. In: *Signa*, 6, 119-126.

Van Thienen, V. (2020). 'Is Archaeological Practice Obscuring our Understanding of the Late Roman Fifth Century'. In: *Theoretical Roman Archaeology Journal*, 3(1)/4, 1–20.

Van Thienen, V., e.a. (2020). 'Een Germaanse gemeenschap op het spoor: een petrografische studie van Germaans aardewerk uit Bachte-Maria-Lerne (prov. Oost-Vlaanderen)'. In: *Signa*, 9, 135-146.

Van Thienen, V., Deschepper, E., De Clercq, W. (2023). 'A diachronic view on the transformations in local communities and their elites between North Sea and Scheldt (ca. AD 200-800)'. In: [nog niet verschenen bij het afsluiten van deze lijst]

Van Uytfanghe, M. (1981). 'La vallée de l'Escaut et de ses affluents à l'époque mérovingienne: le témoignage des textes'. In: Van Doorselaer, A.. *De Merovingische beschaving in de Scheldevallei. Handelingen van het internationaal colloquium Kortrijk 28-30 oktober 1980. Westvlaamse Archaeologica-Monografieën*, II, 23-65.

Van Uytfanghe, M. (1994). 'Die Vita im Spannungsfeld von Legende, Biographik und Geschichte (mit Anwendung auf einem Abschnitt aus der Vita Amandi prima)'. In: Scharer, A., & Scheibelreiter, G. (ed.) (1994). *Historiographie im frühen Mittelalter*. Wenen, München: E. Oldenbourg Verlag, 194-221.

Verhulst, A. (1958). *De St.-Baafsabdij en haar grondbezit (VIIe-XIVe eeuw)*. Brussel.

Verhulst, A. (1985). 'De heilige Bavo en de oorsprong van Gent'. In: *Mededelingen van de Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren*, 47, 75-90.

Verhulst, A. (1990). 'Archeologische en historische visies op het ontstaan van Gent in de confrontatie'. In: Verhulst, A. (ed.). *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de Zuidelijke Nederlanden*. Brussel, Pro Civitate – Gemeentekrediet van België, 299-303.

Verhulst, A. (1993). 'Ontstaan en vroegste geschiedenis van Gent: stand van het onderzoek'. In: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 47, 15-28.

Verhulst, A., & Declercq, G. (1991). 'L'action et le souvenir de saint Amand en Europe centrale. À propos de la découverte d'une Vita Amandi antiqua'. In: Van Uytfanghe, M., & Demeulenaere, R. (ed.). *Aevum inter utrumque. Mélanges offerts à Gabriel Sanders, professeur émérite à l'Université de Gand*. Den Haag : Instrumenta Patristica, 23, 513-551.

Vermeulen, F. (1989). *Kelten, Romeinen en Germanen tussen Leie en Schelde. Archeologische vondsten in Sint-Martens-Latem en in het zuiden van de Vlaamse zandstreek*. Gent: Scholae Archaeologicae, 10.

von Padberg, L. (1995). *Mission und Christianisierung. Formen und Folgen bei Angelsachsen und Franken im 7. und 8. Jahrhundert*. Stuttgart: Franz Steiner.

von Padberg, L. (2003). *Die Inszenierung religiöser Konfrontationen. Theorie und Praxis der Missionspredigt im frühen Mittelalter*. Stuttgart: Anton Hiersemann, 2003 (Monographien zur Geschichte des Mittelalters, 51).

Wickham, C. (2009). *The Inheritance of Rome. A history of Europe from 400 to 1000*. Londen: INGP.

Archeologische sites en musea

Aubechies (gem. Beloeil; prov. Henegouwen)

Archéosite et Musée d'Aubechies-Beloeil

<https://www.archeosite.be/fr/nederlands/>

Bavay (Frankrijk, dép. Nord)

Forum antique – musée archéologique Bavay

<https://forumantique.fr/>

Bavay – Velzeke

Fietsroute langs de Romeinse weg Bavay-Velzeke.

<https://www.archeosite.be/telechargement/Livret%20via%20romana%20Bavay%20Velzeke.pdf>

Brussel

Museum Nationale Bank van België

<https://www.nbbmuseum.be/nl>

Colijnsplaat (gem. Noord-Beveland; Nederland, prov. Zeeland)

Nehalenniatempel

<https://colijnsplaat.info/bezienswaardigheden/de-nehalenniatempel/>

Dendermonde (prov. Oost-Vlaanderen)

Stadsmuseum Vleeshuis

<https://www.toerismedendermonde.be/product/679/stadsmuseum-vleeshuis>

Doornik (Tournai; prov. Henegouwen)

Kathedraal

<https://www.cathedrale-tournai.be/une-visite-a-la-cathedrale-cest-possible/> -
<https://www.visittournai.be/impressionnant/cathedrale-notre-dame-tournai-patrimoine-unesco/>

Douai (Frankrijk, dép. Nord)

ARKÉOS Musée - Parc archéologique

<https://www.arkeos.fr/>

Gent (prov. Oost-Vlaanderen)
GUM Gents Universiteitsmuseum

<https://www.gum.gent/nl>

Kerkhove (gem. Avelgem; prov. West-Vlaanderen)
Regionaal Archeologisch Museum aan de Schelde

<https://vobow.be/RAMS/>

Les Rue-des-Vignes (Frankrijk, dép. Nord)
Archéo'site de Les Rues-des-Vignes

<https://www.agglo-cambrai.fr/nos-structures/archeosite-de-les-rues-des-vignes>

Marle (Frankrijk, dép. Aisne)
Musée des Temps barbares – Parc archéologique de Marle

<https://www.museedestempsbarbares.fr/>

Oudenburg (prov. West-Vlaanderen)
RAM Romeins Archeologisch Museum Oudenburg

<https://ram.oudenburg.be/ram>

Saint-Amand-les-Eaux (Frankrijk, dép. Nord)
Le Musée de la Tour abbatiale

<https://www.saint-amand-les-eaux.fr/musee-de-la-tour-abbatiale>

Velzeke (gem. Zottegem; prov. Oost-Vlaanderen)
Archeocentrum Velzeke

<http://www.pam-ov.be/velzeke>